

sarita.nieminen@gov.fi

Valtioneuvoston kanslia

Pyyntö kirjallisesta kuulemisesta hallituksen tiedonantoon 4.8.2023

VANHUSTYÖN KESKUSLIITON LAUSUMA

Vanhustyön keskusliitto - Centralförbundet för de gamlas väl ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuma.

1. Mitkä ovat mielestänne Yhdenvertainen Suomi -ohjelman kolme keskeisintä tavoitetta, joihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota?

Keskeisimmät tavoitteet ovat 4, 5 ja 7. Jatkossa tulee edelleen kiinnittää erityistä huomiota rasmin ja erilaisen syrjinnän tunnistamiseen, jotta niihin osataan puuttua oikea-aikaisesti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää ihmisten arkipäivään varhaiskasvatuksen, koulutuksen, työpaikkojen ja järjestöjen toiminnan avulla.

Ylätason poliitikkojen ja toimintaohjelmien vaikuttavaa täytäntöönpanoa tarvitaan, jotta yhteiskunnasta saadaan turvallinen paikka jokaiselle. Turvallisessa yhteiskunnassa uskalletaan olla erilaisia ja toisaalta siedetään erilaisuutta. Vihapuhe on tärkeä katkaista heti alkuunsa ja toteuttaa siten käytännössä nollatoleranssia. Ylipäätään suomalaisuuden määritelmä tulisi päivittää nykyaikaan: suomalaiseen yhteiskuntaan mahtuu paljon erilaisuutta.

2. Mitkä ohjelman toimenpiteistä ovat olleet erityisen hyödyllisiä?

Kohta 11. OM:n julkaisema esiselvitys rakenteellisesta syrjinnästä (Syrjinnän tunnistaminen ja seuraaminen yhteiskunnan eri osa-alueilla) edellyttää työn jatkamista, ja esimerkiksi järjestöjen osallistamista siihen niiden matalan kynnyksen toiminnan kautta. Ylipäätään Yhdenvertainen Suomi-ohjelman systemaattinen täytäntöönpano ja seuranta on tärkeä toteuttaa.

Kohta 17. Sote-henkilöstön verkkokouluttaminen on hyvä toimenpide, jonka toivomme toteutuvan. Alalla työskentelee paljon eritaustaisia työntekijöitä, jolloin koulutuksen tulisi sisältää eri näkökulmia asiaan.

Kohta 32. Kuntapäätäjien, kuten muidenkin päättäjien tietoisuuden lisääminen ja koulutus asiasta on edellytys syrjinnän vastaiselle työlle ja päätöksentekoprosessille. Asiasta tiedottamista ja kouluttamista tulee jatkaa ja suunnata sitä kaikille yhteiskunnan päättäjätasolle.

Kohta 47. Järjestöt tavoittavat toiminnallaan helposti paitsi rasmin ja viharikosten uhreja, ja voivat toteuttaa syrjinnänvastaista tiedottamista ja muuta toimintaa. Tämän tulee olla mahdollista jatkossakin.

3. Mitä muita asioita haluatte nostaa esille yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa?

Suomi on yksi maailman nopeimmin vanhenevista yhteiskunnista, joten ikäsyrjintään tulisi puuttua. YK:n ikääntyneiden oikeuksien itsenäinen asiantuntija Claudia Mahlerin Suomen maaraportissa on esillä mm. seuraavat toimet syrjinnän torjumiseen ja intersektionaalisuuden huomioimiseen:

Erityisesti sote-palveluissa olisi huomioitava sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin ja alkuperäiskansa- tai etniseen vähemmistöön kuuluvien ikääntyneiden erityistarpeet.

Ammattilaisille olisi mm. annettava koulutusta ihmisoikeuksista ja kulttuurin huomioon ottamisesta. Vanhustyön keskusliitto teki laajan tutkimuksen ikäasenteista (2022) ja tulosten perusteella lähes puolet vastaajista katsoi, että iäkkäät ihmiset eivät tule kuulluksi tai heitä syrjitään. Ongelmia nähtiin erityisesti poliittisessa päätöksenteossa sekä peruspalveluissa. Ikäasenteisiin tarvitaan laaja, sektorirajat ylittävä korjausliike.

Digiosaamisen turvaaminen sekä vaihtoehtoiset asiointikanavat tukisivat digipalveluiden ulkopuolella olevien satojen tuhansien ikääntyneiden ja eri vähemmistöryhmien osallisuutta.

Vanhustyön keskusliitto - Centralförbundet för de gamlas väl ry

Anni Lausvaara, toiminnanjohtaja

Sari Elomaa, juristi